

บทที่ 3

อียิปต์และศาสนาสมุทรอาหรับ

เก้าโครงเรื่อง

1. อียิปต์
 - 1.1 อียิปต์ภายใต้การปกครองของอาลี ปacha
 - 1.2 อียิปต์ภายใต้อิทธิพลของอังกฤษ
 - 1.3 ลักษณะการปกครองของอังกฤษขณะปกครองอียิปต์ในระยะแรก
 - 1.4 อียิปต์จะเป็นดินแดนในอารักขาของอังกฤษ
2. ดินแดนต่างๆ ในศาสนาสมุทรอาหรับ
 - 2.1 ศาสนาสมุทรอาหรับภายใต้อิทธิพลของอังกฤษ
 - 2.2 ศาสนาสมุทรอาหรับภาคตะวันตกเฉียงใต้

สาระสำคัญ

1. ลักษณะการปกครองของอังกฤษในอียิปต์
2. ผลงานด้านเศรษฐกิจที่อียิปต์ได้รับจากการถูกอังกฤษปกครอง
3. ลักษณะโดยทั่วไปของดินแดนต่างๆ ในศาสนาสมุทรอาหรับ
4. อิทธิพลของอังกฤษที่มีต่อศาสนาสมุทรอาหรับ

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากศึกษาจนบทที่ 2 แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. วิเคราะห์เชิงเบริญเพิ่มเติมถึงความแตกต่างของสถานการณ์ในอียิปต์ขณะอยู่ภายใต้การปกครองของออตโตมัน และขณะอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ
2. อธิบายผลดีและผลเสียของดินแดนในศาสนาสมุทรอาหรับที่ไม่ได้ถูกปกครองโดยมหาอำนาจใหญ่ไป

ทั้งอียิปต์และดินแดนต่างๆ ในศาสนาอิสลามต่างก็แสดงให้เห็นสิ่งที่ตรงกันข้ามอย่างมากในการพัฒนาดินแดนทั้งสองแห่งในคริสต์ศตวรรษที่ 20 สิ่งตรงกันข้ามดังกล่าววนี้คือประสบการณ์ของประชาชนที่ได้รับจากประเทศตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบหรืออิทธิพลของตะวันตกที่มีต่อดินแดนทั้งสอง อาจกล่าวได้ว่าอียิปต์ได้กำไรหรือได้รับผลประโยชน์จากการความสัมพันธ์กับตะวันตกโดยได้รับเศรษฐกิจด้านเกษตรกรรมที่ก้าวหน้าที่สุด และการก้าวไปสู่ยุคที่ทันสมัยอย่างรวดเร็ว แต่ขณะเดียวกันอียิปต์ต้อง “จ่ายแพง” ใน การแลกเปลี่ยนกับสิ่งดังกล่าวและอียิปต์มีรายผลเป็นที่ปวดร้าวและฟังแหน่อนอย่างเด่นชัดในวิถีชีวิตการเมืองของประเทศส่วนดินแดนในศาสนาอิสลามไม่พบรอยแพลงเป็นเหมือนอียิปต์ไม่ได้อยู่ภายใต้ลักษณะการดิน尼ยมประเทศต่างๆ ของศาสนาอิสลามถูกปล่อยให้อุ้มตามลำพัง ไม่อยู่ภายใต้การปกครองของประเทศตะวันตกประเทศใด ทั้งนี้ เพราะในระยะแรกไม่มีการบุดบันนำมันในพื้นที่ของศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะในเยเมนประชาชนมีความขึ้นจากความล้าหลังเนื่องจากไม่ได้รับวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนาต่างๆ

1. อียิปต์

1.1 อียิปต์ภายใต้การปกครองของอาลี ปasha

เมื่อจากอียิปต์มีลักษณะภูมิศาสตร์ที่เป็นการเชื่อมโยงกับกรุงโรมได้ง่าย แม่น้ำไนล์ ก็เรียกร้องให้มีระบบการคลุกเคล驭ในด้านการค้าและอาชญากรรม ปัจจัยทั้ง 2 ประการนี้ได้มีอิทธิพลเหนือประวัติศาสตร์ของอียิปต์มาซ้านาน จะเห็นได้จากในอดีตในกลางสมัยคลาสสิกอียิปต์ถูกกรุงโรมถล่มโดยพากอิกซอส (Hyksos) ในปี 525 ก่อนคริสต์กาล อียิปต์ถูกกรุงโรมโดยเปอร์เซีย และในปี 323 ก่อนคริสต์กาลพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช ก็ทรงมีชัยชนะเหนืออียิปต์ จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่ออียิปต์มีอกราชอย่างไม่สมบูรณ์และหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อกองทัพอังกฤษพำนາຍเข้าแทรกแซงอิกครั้ง อียิปต์จึงไม่ได้อยู่ภายใต้การปกครองของชาواอียิปต์อย่างแท้จริง ตั้งแต่อดีตมาผู้ปกครองของอียิปต์มีหลายพวก นับตั้งแต่กรีก โรมัน อารabs อาหรับ อิบรา欣ีน อะบิสซิเนียน เดอร์ก เชอร์แคสเซียน ฝรั่งเศส และอังกฤษ ดังที่เราได้เห็นแล้วว่า ความพำนາຍของโนไปเลียนที่จะทำให้ชาวยิปต์เมืองอียิปต์ยอมรับอำนาจของฝรั่งเศสนั้นถูกต่อต้านอย่างแรงและอีก 40 ปีต่อจากนั้นอียิปต์ก็ถูกฝรั่งเศสเป็นดินแดนของจักรวรดิออตโตมันอยู่ภายใต้การปกครองของสุลต่าน เมห์ เมท อาลี ปasha (Mehmet Ali Pasha) ซึ่งก็ไม่เป็นที่พอใจของชาواอียิปต์อีกเช่นกัน ชาوابอียิปต์มองดูผู้ปกครองว่าเป็นคนอื่น ขณะที่พวกเขายังคงอิสลาม

^{‘William R.Polk, The Arab World., (London : Harvard University Press, 1980), p.134.}

ในศิลปะการซ่างฟื้นอื่นและการเกษตรกรรมที่เป็นของพวากษาเอง ขณะที่เมห์เมท อัล ปacha และผู้สืบอำนาจต่อจากพระองค์พิจารณาว่า อียิปต์เป็นฐานสำหรับอำนาจของพระองค์ ชาวอียิปต์จึงถูกเกณฑ์ให้เป็นทหารใหม่ ทั้งนี้ เพราะชาวยูดานทำงานดีสูชาวยูโรปไม่ได้และชาวยูโรปก็ถูกจัดให้ดีกว่า เมห์เมท อัล ปacha และผู้สืบทอดคนอื่น ๆ มีความสนใจในการเดินทางของพลังอำนาจของอียิปต์และสนใจในความสำเร็จของการอิสลามของอียิปต์ด้วย

ระหว่างการปกครองอันยาวนานของ อัล ปacha ซึ่งพระองค์มีอำนาจอยู่ในอียิปต์ถึง 2 สมัยภายใต้จักรวรรดิอตโตมัน แต่ในที่สุดพระองค์ก็ถูกกัดดันจากอำนาจยุโรป กล่าวคือระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 19 รัฐนอร์เวย์และนอร์เวย์ก้าวเข้าจักรวรรดิอตโตมันสายตัวอย่างทันทีที่ทันได จะเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อสันติภาพและความมั่นคงของยุโรปซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะยอมรับได ดังนั้นนโยบายของอังกฤษจึงมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การเก็บรักษาจักรวรรดิอตโตมันเอาไว้ให แข็งแรงพอที่จะต้านทานความกดดันของรัสเซียจากทางเหนือไว้ได แต่ในขณะเดียวกันจะต้องไม่ให้เข้มแข็งเกินไปโดยเฉพาะทางภาคใต้ เพราะจะเป็นการกีดขวางการค้าของอังกฤษหรือจักรวรรดินิยมอังกฤษ ส่วนรัสเซียไม่ต้องการทั้งจักรวรรดิอตโตมันหรือการมีนโยบายที่อ่อนโยนแต่ประการใดดังนั้น รัสเซียจึงมีนโยบายให้ความสนับสนุนจักรวรรดิแทนที่จะรุกราน ส่วนฝรั่งเศส ไม่มีความคิดเห็นชัดเจนในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากจักรวรรดิอตโตมัน นับตั้งแต่นั้นไปเลียนที่ 3 สั่งกองทัพไปเลบานอนใน ค.ศ. 1860 แต่ก็ต้องถอนทัพออกมา และใน ค.ศ. 1882 ฝรั่งเศส ส่งกองทัพเรือไปเมืองอเล็กซานเดรียในอียิปต์ แต่ฝรั่งเศสก็ไม่ได้ทำอะไรไม่ว่าการวางแผนระเบิดหรือการขัดขวางส่วนใด ๆ ของอียิปต์ที่ซึ่งกองทัพอังกฤษได้ตั้งอยู่ก่อนแล้ว โดยทั่วไปฝรั่งเศสพยายามที่จะรักษาอิม珀เชียลจักรวรรดิและกันคู่แข่งขันทั้งหลายของฝรั่งเศสเอง จึงเห็นได้ว่า วัฒนธรรมฝรั่งเศสร่วมทั้งการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศ การค้า และการให้เงินยืมได้เพื่อหล่อเช้าสู่อียิปต์อย่างเห็นได้ชัด

เมห์เมท อัล ปacha ตระหนักดีว่า ความปลอดภัยของพระองค์ในการครองตำแหน่งผู้นำ อียิปต์นั้นขึ้นอยู่กับอำนาจทางทหารของพระองค์ การกันภัยที่เกิดขึ้นในอียิปต์ก่อนสมัยพระองค์ หรือแม้แต่ในที่อื่น ๆ ตลอดจักรวรรดิอตโตมันก็ไม่ประสบความสำเร็จ ความปลอดภัย จึงขึ้นอยู่ กับการได้มาซึ่งอำนาจ ดังนั้นพระองค์จึงมีนโยบายทำให้กองทัพทันสมัยและพัฒนาด้าน เศรษฐกิจด้วย ในการแตกเปลี่ยนกับต่างชาติ พระองค์ได้แนะนำฝ่าย พัฒนางานด้านเกษตรกรรม สร้างโรงงาน ส่งนักเรียนและนักเทคนิคไปต่างประเทศเพื่อฝึกฝนและจ้างผู้ช่างงานชราต่าง ประเทศ พระองค์ตระหนักดีถึงความจริงทางสภาพภูมิศาสตร์ของอียิปต์ พระองค์จึงทรงสร้าง ระบบการปกครองที่รวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางและเพิ่มความเข้มแข็งด้วย พระองค์ได้กล่าวเป็น เจ้าของแผ่นดินอียิปต์ มีหน้าที่รุกโกรนดินแดนรอบด้านเพื่อปกป้องแนวหน้าในลักษณะที่เปิดรังและไม่นิ่ง ป้องกันได้ พระองค์ทรงมีอำนาจสูงสุด มีกำลังกองทัพที่มีอาวุธอย่างมาก many

ภายหลังจากที่อังกฤษบุกรุกชีเรีย และกองทัพอิปต์ต้องถอนออกจากชีเรียในค.ศ. 1841 นั้น อารี ป่าชา ถูกบังคับให้ลดจำนวนทหารในกองทัพเหลือเพียง 18,000 คน และให้ยกเลิกนโยบายที่เกี่ยวกับการเก็บภาษี โดยเฉพาะระบบผู้คนขาดการค้าซึ่งคุ้มครองสินค้าอุดสาหกรรมของตนเอง แต่เป็นการกีดกันสินค้าห้ามติดรวมราคากลุ่มของยูโรปซึ่งกำลังหลังไหล เข้าสู่ประเทศ น้อจากนั้น อารี ป่าชา ถูกบังคับให้ยกเลิกความพยายามที่จะแข่งขันกับจักรวรรดิอตโตมัน อารี ป่าชา ซึ่งมีสุขภาพที่ทรุดโทรมและยังถูกปฏิบัติหนทางที่จะไปสู่อุตสาหกรรมของประเทศ ซึ่งไม่สามารถปฏิรูปสิ่งใดได้ ดังนั้นอิยิปต์ภายใต้การปกครองของอารี ป่าชา และของผู้สืบอำนาจต่อจากพระองค์ ก็กำลังก้าวไปสู่การหลับไฟหลังครั้งหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐบาลอิยิปต์จะกำลังอ่อนแอด แต่ก็มีได้หมายความว่าอ่อนแอดทั้งประเทศ สินค้าเกษตรกรรมส่วนออกกำลังใจเริ่มเดินโตร โดยเฉพาะฝ่าย ได้ผูกขาดอิยิปต์ไว้กับตลาดโลก ยิ่งสำคัญไปกว่านั้นก็คือความบ้านเมืองบ้านของปัญญาชนคนเหล่านี้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมยูโรป แต่ในขณะเดียวกันชาวอิยิปต์ค่อยๆ ตระหนักถึงตนเองอย่างปวดร้าว นักเขียนชาวอิยิปต์เริ่มกล่าวถึงประเทศ ความรักบ้านเกิดเมืองนอนและลักษณะนิยมหรือลักษณะเฉพาะที่เป็นอิยิปต์ อาจกล่าวได้ว่าชาวอิยิปต์ได้เริ่มเพาะเมล็ดพืชของลักษณะนิยม แต่ต้องใช้เวลานานมากก่อนที่เมล็ดพืชดังกล่าวจะได้รับการปลูกและเจริญเติบโตขึ้นในผืนแผ่นดินของอิยิปต์

1.2 อิยิปต์ภายใต้อิทธิพลของอังกฤษ

อิยิปต์ต้องเรียนรู้อย่างมากถึงพลังอำนาจและอิทธิพลของยูโรปบทเรียนอันหนึ่งได้เริ่มขึ้นในค.ศ. 1854 เมื่อผู้ปกครองอิยิปต์อนุญาตให้ เฟอร์ดินานด์ เดอ เลสเซปส์ (Ferdinand de Lesseps) ได้รับสัมปทานในการบุคคลองสuez นับเป็นบทเรียนที่น่าเศร้า เพราะบริษัทที่บุคคลองคือ สuez คานแนล คอมพานี (Suez Canal Company) เป็นบริษัทที่ได้รับการสนับสนุนโดยสมาคมของชาวยูโรปที่มีอิทธิพล แต่ชาวอิยิปต์ไม่ได้มีส่วนในการควบคุมการบุคคลองเลย เนื่องจากผู้ปกครองอิยิปต์มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจของอิยิปต์ ประกอบกับความพอใจความหรูหราสะดวกสบาย จึงทำให้ผู้ปกครองอิยิปต์เข้าสู่กับดักของยูโรปอย่างง่ายดาย นอกจากนั้นการที่มีอาณาจักรยูโรปไม่เดิมใจที่จะให้อิยิปต์เป็นอิสระจากอตโตมันก็ยังสร้างความล้ำกากใจให้แก่ผู้ปกครองไม่น้อยเลย ยิ่งกว่านั้นการเงินของอิยิปต์ร้อยหร่อง ต้องกู้ขึ้นอังกฤษพร้อมดอกเบี้ยสูง ทำให้อิยิปต์ต้องตกอยู่ใต้อิทธิพลของอังกฤษ การกระทำการของผู้ปกครองอิยิปต์สร้างความไม่พอใจให้แก่ประชาชน จึงมีการต่อต้านรัฐบาลที่อ่อนแอดและต่อต้านนายที่เป็นยูโรปด้วย การรัฐประหารต่อต้านรัฐบาลอิยิปต์กระทำโดยกลุ่มข้าราชการในกองทัพของอิยิปต์ แต่กู้ภาระโดยอังกฤษ มีผลทำให้อิยิปต์ต้องยุ่งยากภายใต้การควบคุมของอังกฤษ แม้จะยังไม่ใช่ดินแดนในอารักขา ก็ตาม

ภายหลังจากที่อังกฤษมีอำนาจเหนืออิยิปต์ไม่นาน อังกฤษก็ประกาศทันทีว่า

“แม้ว่ากองทัพของอังกฤษจะยังคงอยู่ในอียิปต์ต่อไป เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ แต่รัฐบาลของพระเจ้าอุยห์หัวก์ประธานาธิบดีอนุตนออกใบพันธ์ที่ประเทศไทยจัดระเบียบความสงบเรียบร้อยภายใน และอำนาจของเคลฟได้รับการยอมรับแล้ว” รัฐบาลอังกฤษให้คำมั่นสัญญาลง ๖๖ ครั้งที่จะออกไปจากประเทศไทย (อังกฤษถอนฐานทัพสุดท้ายออกจากอียิปต์ใน ค.ศ. 1956 และในปีนี้ก็มีความพยายามที่จะบุกรุกอีกครั้งหนึ่ง)

1.3 ลักษณะการปกครองของอังกฤษขณะปกครองอียิปต์ในระยะแรก

การปกครองของอังกฤษในอียิปต์ในระยะแรกนั้นมีลักษณะแปลกล กล่าวคือ อังกฤษ มิได้เรียกร้องที่จะเข้าครอบครองหรือแม้แต่ปักป้องคุ้มครองอียิปต์เป็นเวลานานถึง ๓๐ ปี โดยอังกฤษส่งข้าราชการดำรงตำแหน่งกงสุลใหญ่มาเป็นผู้แทนของรัฐบาลเท่านั้น อียิปต์ยังคงมีฐานะเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของจักรวรรดิอตโตมัน กงสุลใหญ่อังกฤษคนแรกคือ โลร์ด ครอมเมอร์ (Lord Cromer) ปักครองอียิปต์ระหว่าง ค.ศ. 1883-1907 ครอมเมอร์ได้ปรับปรุงการคลประทานโดยการสั่งเพื่อนอัลวันล่าเริงเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1902 มีผลทำให้พื้นที่ในการเพาะปลูกเพิ่มขึ้นจาก ๔.๗ ล้านเอเคอร์ เป็น ๗.๗ ล้านเอเคอร์ ช่วยแบ่งเบาภาระหนี้สินของอียิปต์ลงมาก นอกจานนี้ยังมีการปรับปรุงงานด้านอื่น ๆ อีกมาก ใน ค.ศ. 1898 อังกฤษยกกองทัพประกอบด้วยชาวอียิปต์เข้ายึดชูดาน มีผลทำให้อียิปต์ได้เป็นหุ้นส่วนในสัญญาร่วมกันระหว่างอังกฤษและอียิปต์ (Anglo-Egyptian Condominium) เพื่อปกครองชูดาน อย่างไรก็ตาม ชาวอียิปต์ไม่พอใจอังกฤษไม่ช่วยพัฒนาการศึกษาของประชาชน ไม่มีการปฏิรูปสังคมและชาวอียิปต์ไม่ได้มีส่วนร่วมในด้านการปกครองอย่างแท้จริง

ชาวอียิปต์ฝ่ายองคูชาวยู่ปุนและชาวเตอร์กธิอิชปีดายของประเทศไทย ชาติและมีความรู้สึกชาตินิยม ซึ่งได้ลดลงของชาวอียิปต์ให้แสวงหาหนทางสำหรับตนเอง เป็นแรงกระตุ้นในการฟื้นฟูอารยธรรมอิสลามและความต้องการด้านการศึกษาที่ดีกว่า พระคริสต์นิกาย หลายพระคติต่างก็เสนอคำขวัญ เช่น “Egypt to the Egyptians” อังกฤษจึงพบกับการก่อการทางการเมือง ซึ่งอังกฤษจะใช้โอกาสที่ทำให้เกิดประโยชน์กับอังกฤษ นั่นคือ การทำให้ผู้ปกครองอียิปต์หรือเคลฟต้องขึ้นกับอังกฤษมากกว่าเดิม อังกฤษกำลังใช้นโยบายสร้างความแตกแยกระหว่างเคลฟกับประชาชน อย่างไรก็ตาม การก่อการของนักชาตินิยมอียิปต์ไม่ได้เป็นการข่มขู่อย่างรุนแรงนัก เพราะพวกเขามีเพียงคนกลุ่มเล็ก ๆ ที่เป็นพ่อค้าหรือผู้มีอาชีพที่อยู่ในเมืองโดยมิได้รับความสนับสนุนจากประชาชนมากเท่าใดนัก ความรุนแรงจะปรากฏใน ค.ศ. 1906 เมื่อกีดเหตุการณ์ เดนชาไว (Denshawai) ในปีนี้ ความเกลียดชังการปกครองต่างชาติจึงรุนแรงมากในหมู่ชาวอียิปต์

เดนชาไว เป็นชื่อหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ได้มีข้าราชการชาวอังกฤษกลุ่มหนึ่งออกไปล่าวนกพิราบที่หมู่บ้านแห่งนี้ ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมและกฎหมายของอียิปต์ เพราะ

ชาวอียิปต์เองว่า นกพิราบเป็นสัญลักษณ์ของความมีชีวิตช้าหมุนเวียน ไม่ใช่เครื่องดื่มกระทำดังกล่าวของข้าราชการอังกฤษ ขณะเดียวกันก็เกิดไฟไหม้บริเวณโรงนาซึ่งเป็นเพาะปลูกอังกฤษยังเป็นไปถูก放จิงลูกใหม่ ชาวหมุนเวียนจึงไล่ข้าราชการอังกฤษ มีหอยูงสาวชาวอียิปต์คนหนึ่งได้รับบาดเจ็บสาหัส ข้าราชการอังกฤษจึงเริบวิงออกจากหมุนเวียน แต่ปรากฏว่าข้าราชการอังกฤษคนหนึ่งชื่อ บูลล์ (Bull) หลอกล้มและเสียชีวิต จากรายงานของแพทย์พบว่าบูลล์เสียชีวิต เพราะเป็นลมที่ถูกแಡดจัดและร่างกายกำลังอ่อนแย แต่ผู้มีอำนาจของชาวอังกฤษตัดสินใจทำให้การเสียชีวิตของบูลล์เป็นการฆาตกรรมที่เตรียมแผนไว้ล่วงหน้า ดุลการพิเศษกล่าวว่า ชาวหมุนเวียนทั้งหมดเป็นฆาตกร ผู้ถูกกล่าวหาทั้งหมด 52 คน ถูกสอบสวนโดยใช้เวลาเพียงครึ่งชั่วโมง ก็อื้นให้เวลาสอบสวน 34 วินาทีต่อ 1 คน ซึ่งเป็นเวลาเพียงให้ผู้ถูกกล่าวหาอุดช่องช่องและอายุ ผลการพิจารณาคือ ชาวหมุนเวียน 4 คน ถูกตัดสินให้ประหารชีวิตโดยการแขวนคอต่อหน้าคนอื่น ๆ อีก 2 คนถูกลงโทษให้เป็นทาสตลอดชีวิต ส่วนคนอื่น ๆ ถูกขังคุกในระยะเวลาต่างๆ กัน² จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ความเกลียดชังการปกครองของต่างชาติรุนแรงมากในหมู่ชาวอียิปต์ ขณะเดียวกันเหตุการณ์ครั้นนี้ก็ทำให้ลอร์ด ครอมเมอร์ ลาออกจากตำแหน่งข้าหลวงใหญ่ประจำอียิปต์

ผู้สืบทอดอำนาจต่อจากลอร์ด ครอมเมอร์ คือ ลอร์ด คิทเชเนอร์ (Lord kitchener) ในด้านหนึ่ง ลอร์ด คิทเชเนอร์ มีความเต็มใจมากกว่า ลอร์ด ครอมเมอร์ที่จะให้ชาวอียิปต์มีส่วนร่วมในคณะกรรมการหรืออย่างน้อยก็มีการแสดงออกทางกิจกรรมทางการเมือง จะเห็นได้จากในค.ศ. 1907 เมื่อมีการประชุมเนชั่นแนลกองเกรส (National Congress) ได้มีความพยายามปรับปรุงการศึกษาของชาวอียิปต์เป็นครั้งแรก อย่างไรก็ตามในอีกด้านหนึ่ง รัฐบาลก็ปราบปรามการเดินขบวนของประชาชน ออกกฎหมายตรวจสอบหนังสือพิมพ์ใน ค.ศ. 1909 และลงโทษกลุ่มการเมืองซึ่งรัฐบาลไม่พอใจด้วยการขับไล่ ความรุนแรงเกิดขึ้นเมื่อมีการฆาตกรรมนายกรัฐมนตรีชื่อ บุโทรส กาลี (Butros Ghali) ผู้ถูกสงสัยว่าเป็นหุ้นเชิดของอังกฤษ

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความไม่พอใจเกิดขึ้นในหมู่นักชาตินิยมและแม้ว่าการปกครองของอังกฤษจะเข้มงวดมากขึ้น แต่ก็อาจกล่าวได้ว่า อียิปต์ได้กลับมาเป็นประเทศที่ร่าเริงกว่าเดิม รัฐบาลประยัดแต่ขณะเดียวกันรายได้ก็เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากพื้นที่ในการเพาะปลูกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการเพื่อนอั划วน และประชาชนเพิ่มขึ้นเกือบ 30% ในสังคมมีลักษณะที่ 1 สินค้าออกสูงขึ้นอีก 30%

เมื่อสังคมมีลักษณะที่ 1 เกิดขึ้น ทั้งเกิดไฟและตัวแทนของอังกฤษได้ออกนอกราชอาณาเขต คาดีฟไปอยู่ในคอนสแตนตินโภปีล สรุน ลอร์ด คิทเชเนอร์ เดิมทางไปลอนดอนในเดือนพฤษภาคม

²E.A. Ayandele, *The Growth of African Civilization*. : The Making of Modern Africa, Vol.2 (New York : Humanities Press, 1977), p.43.

เมื่อจังกฤษประกาศสงครามกับอตโตมัน คิทเซเนอร์ก็ได้ร่วมในคณะกรรมการรัฐมนตรีของจังกฤษ คณะกรรมการรัฐมนตรีได้ออกเสียงให้ผู้ว่าการอียิปต์แต่งตัวเป็นหัวหน้าการอังกฤษในไครอขัดขวาง ในเดือนธันวาคม อียิปต์ถูกประกาศให้เป็นดินแดนในอารักขาของจังกฤษ ขณะเดียวกัน เหตุกับความผูกพันที่ อียิปต์เป็นดินแดนส่วนหนึ่งของจักรวรรดิอตโตมันก็ถูกตัดขาดและเกิดพิพากษาใจอตโตมันเจึง ถูกอังกฤษขับไล่³

1.4 อียิปต์จะเป็นดินแดนในอารักขาของจังกฤษ

ผู้นำชาวอียิปต์ที่ต่อต้านอังกฤษ คือ ชาด แซกูล (Saad Zaghlul) เขายังเป็นบุคคลผู้อยู่ในความอุปถัมภ์ของลอร์ด ครอมเมอร์มา ก่อน จึงถูกเลือกให้เป็นรัฐมนตรีศึกษาธิการใน ก.ศ. 1906 แซกูลได้รับการรับรองจากประชาชนชาวอียิปต์ว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่สุดที่จะเป็นผู้นำของพวคเข้าและเป็นผู้รับใช้ประเทศชาติอย่างแท้จริง

แซกูลเคยเรียกร้องให้อังกฤษคืนอำนาจ给自己ให้แก่ชาวอียิปต์แต่ได้รับการปฏิเสช เขาจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการตลดดที่ว่าอียิปต์และเรียกร้องให้หยุดการปกครองของอังกฤษ เมื่อแซกูลถูกจับและถูกขับไล่ใน ก.ศ. 1919 ความรุนแรงจึงเกิดขึ้นนานถึง 1 เดือน ซึ่ง ยังคงอยู่จนกระทั่งหมดแต่นักชาตินิยมชาวอียิปต์ชนะใจประชาชน ตั้งนั้นอังกฤษจึงเชื่อ เห็นว่าอียิปต์ให้ยอมรับข้อเสนอในการปฏิรูปและประกาศในเดือนเมษายนว่า อังกฤษจะปล่อยตัวแซกูล รัฐบาลอังกฤษได้จัดตั้งคณะกรรมการไปสอนสานสัมฤทธิ์ของความไม่พอใจของชาวอียิปต์ และเพื่อวางแผนสำหรับอนาคตของอียิปต์โดยสันติวิธี

ในเดือนธันวาคม ก.ศ. 1919 คณะกรรมการได้เดินทางมาถึงไครอเพับกับการกว่านาตออย่างเงียบเชี่ยบจากชาวอียิปต์ทั้งหมดและพร้อมกันนั้นความรุนแรงก็เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ด้วย การกระทำของชาวอียิปต์โดยการโจมตีทหารชาวอังกฤษและทหารชาวอียิปต์ที่ร่วมมือกับอังกฤษก็ถูกใจด้วย

แซกูลเมื่อถูกปล่อยตัวก็ได้เดินทางไปปารีสเพื่อขอความเห็นใจจากรัฐบาลฝรั่งเศส แต่ไม่ประสบความสำเร็จเมื่อเดินทางไปลอนדוןและพยายามเจรจากับอังกฤษในสิ่งที่เขาล้มเหลวในปารีส แซกูลตระหนักรึความจริงที่ว่าข้อเสนอที่จะให้อังกฤษถอนตัวออกไปจากอียิปต์นั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

ประเด็นสำคัญของข้อเสนอที่แซกูลนำเสนอต่ออังกฤษ ก็คือ

ประการที่ 1 การเรียกร้องเอกสารของอียิปต์

ประการที่ 2 สัญญาป้องกันร่วมกันระหว่างอังกฤษกับอียิปต์

ประการที่ 3 สิทธิของอังกฤษในการรักษากองทหารในอียิปต์

³Ibid., p.44.

ประการที่ 4 อียิปต์มีอำนาจในการควบคุมการคลัง แต่การรวมเงินทุนเข้าสู่ศูนย์กลางจะอยู่ภายใต้การควบคุมของอังกฤษ

ประการที่ 5 อียิปต์มีสิทธิที่จะไม่จ้างชาวต่างชาติทำงาน

ข้อเสนอหั้งหนดนี้อังกฤษปฏิเสธ และความเคลื่อนไหวอย่างรุนแรงของนักชาตินิยมก็เกิดขึ้น โดยมีศูนย์รวมอยู่ที่แฟรงก์ฟุลด์ ในฐานะเป็นผู้นำ

เนื่องจากรัฐบาลอังกฤษไม่สามารถทำสัญญาณรับกับนักชาตินิยมทั้งหลายดังกล่าว และปฏิกริยาต่อตอบที่รุนแรงของนักชาตินิยมทำให้รัฐบาลอังกฤษตกลงที่จะเจรจาเรื่องเอกสารของอียิปต์ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1921 อังกฤษต้องการให้เหตุการณ์ต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างเรียบร้อย จึงได้จับกุมและขับไล่แฟรงก์ฟุลด์ในฐานะผู้นำความไม่สงบเรียบร้อย แต่แล้วเหตุการณ์ความรุนแรงก็เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งไม่นิ่มคำแก้ตัวสำหรับอังกฤษหรือแม้แต่การเข้มงวดที่จะลาออกจากห้าห้องใหญ่ คนใหม่คือ ลอร์ด อัลเลนบี (Lord Allenby) ในที่สุดในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 1922 รัฐบาลอังกฤษที่ถอนดอนกีประกาศเอกสารของอียิปต์แต่มีเงื่อนไข “การเก็บรักษาอำนาจในเรื่องสำคัญ 4 ประการ” กือ การคอมนาคมของจักรวรรดิอังกฤษ การป้องกันอียิปต์ การให้ความคุ้มครองชนกลุ่มน้อย และกิจการต่างประเทศรวมทั้งชูดานด้วย ซึ่งในประเด็นชูดานนี้ในทางอังกฤษและอียิปต์ปักครองร่วมกัน

การเจรจาเรื่องเอกสารใหม่ประสบผลสำเร็จ อังกฤษยืนยันในความปรารถนาดีของตน แต่ก่อให้เกิดความรุนแรงในอียิปต์ นักชาตินิยมอียิปต์ปฏิเสธข้อตกลงอย่างมีเหตุผล

ในขณะที่เกิดสังคมโนลกรังที่ 1 นั้น ประธานาธิบดีวิลสัน แห่งสหรัฐอเมริกาได้ประกาศถึง “หลักการซื้อขายตามเงื่อน” แต่ในความคิดของชาวอียิปต์มองว่า มหาอำนาจใหญ่กำลังทำงานภายใต้หน้ากากของพวกราช หน้ากากของความกระหาย ความกดดัน และเด็กเหลือเชื่อในที่ประชุมสันติภาพที่ปารีสันักชาตินิยมอียิปต์คิดว่าผู้แทนมหาอำนาจมีลักษณะกึ่งปาเดือนหรือจอมปลอม จึงไม่ได้พนการเรียกร้องที่ถูกต้องตามกฎหมายของผู้แทนหรือของประชาชนที่จริงก้าวหน้า ดังที่ชาวอียิปต์เรียกร้องเพื่อการซื้อขายตามเงื่อน มหาอำนาจได้จำกัดผู้แทนที่ถูกต้องของประชาชน ก้าวหารว่าคนเหล่านี้ทำลายกฎหมาย แต่มหาอำนาจแสร้งใช้ชีตามความรักชาติที่ถูกต้องแต่ในโภมหน้าของทราย นอกจากนั้นนักชาตินิยมอียิปต์ยังคิดอีกว่า มหาอำนาจเห็นว่าความรุนแรงจะก่อให้เกิดแต่ความเสียหาย ดังนั้นมหาอำนาจจึงยอมจำนำแต่ด้วยเด็กเหลือเชื่อ เพื่อความปลอดภัยของตนเองและเพื่อการควบคุมเหนือดินแดนของแม่น้ำไนล์เท่านั้น

ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1923 แฟรงก์ฟุลด์ได้รับอนุญาตให้กลับมาสู่อียิปต์ และเมื่อวันนี้ การเลือกตั้งสำหรับรัฐสภาใหม่พร้อมของแฟรงก์ฟุลด์ได้รับชัยชนะอย่างท่วมท้น ด้วยจำนวนสมาชิก 190 ที่นั่งจาก 214 ที่นั่ง อังกฤษทราบตามให้แฟรงก์ฟุลด์ก่อตั้งคณะรัฐบาลและเข้ารับตำแหน่งการเจรจา กันอีกครั้งหนึ่ง แฟรงก์ฟุลด์ตกลงที่จะจัดตั้งรัฐบาล แต่ปฎิเสธที่จะเข้าสู่การเจรจา กับอังกฤษ นอก

เสียจากว่าไม่ใช่ “ประเด็นที่อังกฤษเก็บรักษาไว้ 4 ประการ” ดังนั้นการเจรจาจึงไม่เกิดขึ้น แต่แรกลุลปานปลื้มด้วยสิ่งที่เขากิดว่าเป็นซับซ้อนซุ่มสุดและได้เข้าสู่การเดินขบวนทั้งในอียิปต์และชูดาน ในบรรยายกาศของความเป็นศัตรูกันทางอาرمณ์เช่นนี้ ก็ได้เกิดเหตุร้ายแรงขึ้น นั้นคือ เชอร์ลีส์แಡ็ก (Sir Lee Stack) ซึ่งเป็นข้าราชการอังกฤษผู้บังคับบัญชากองทัพอียิปต์ และเป็นข้าหลวงใหญ่ประจำชูดานถูกฆาตกรรมในไคโรในวันที่ 19 พฤษภาคม ก.ศ. 1923

อังกฤษโดยเดียวอย่างรุนแรงต่อเหตุการณ์ครั้งนี้ ได้ยื่นคำขาดต่อรัฐบาลอียิปต์ เพื่อการมาตกรรมครั้งนี้เกิดขึ้นในอียิปต์ อังกฤษบังคับให้อียิปต์ขอโทษและให้เสียค่าชดใช้ 500,000 ปอนด์ ให้ถอนข้าราชการอียิปต์ทั้งหมดออกจากชูดานภายใน 24 ชั่วโมง นอกจากนั้น อียิปต์ จะต้องยินยอมต่อข้อเรียกร้องของอังกฤษที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาวต่างชาติ ทั้งหมดในอียิปต์

รัฐบาลอียิปต์ตกลงจะขอโทษทันที ลงโทษอาชญากรและจ่ายค่าชดใช้ให้ แต่ปฏิเสธข้อเรียกร้องอื่น ๆ อังกฤษตอบโดยตัวยการจัดตั้งคณะกรรมการรัฐบาลชูดานขึ้นใหม่เพื่อบรรลุผลการอียิปต์ ออกไป และเพื่อกำกับดูแลกิจการทั้งหมดของชูดาน จัดตั้งสำนักงานใหญ่ในไคโร รายได้ส่วนหนึ่งของเมืองเลิกใช้ เนื่องจากขาดรายได้ แต่เพื่อเป็นการประกันว่าอียิปต์จะต้องจ่ายตามเงื่อนไขต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ยิ่งกว่านั้นข้าหลวงใหญ่อังกฤษยังแนะนำอีกว่าถ้ามีการมาตกรรมครั้งต่อไป ตัวประกันที่จับมาได้จะต้องถูกยิงอย่างแน่นอน

อียิปต์ยอมดูหมิ่นตัวเองโดยตัวยการจัดตั้งรัฐบาลชูดานใหม่ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นหุ่นเชิดของอังกฤษเอง ในเดือนธันวาคมรัฐสภาถูกตัดต่อไป ไม่เหลือเสียง ไม่เหลือเสียง ไม่เหลือเสียง ไม่เหลือเสียง แต่เนื่องจากพรรคนี้เป็นที่พ่อของอังกฤษทำให้ในที่สุดแซกูลล์ซึ่งมีอายุถึง 67 ปีกลับนามีตำแหน่งอีกจนกระทั่งเขาสิ้นชีวิตใน ก.ศ. 1927

ใน ก.ศ. 1928 พรรควัด์ ได้อำนาจอีก แต่เนื่องจากพรรคนี้มีการคอร์ปชั่นและมีเรื่องอื้อฉาวจึงหมดอำนาจไป เพราะถูกขับไล่ ในความยุ่งยากสับสนเช่นนี้ การเคลื่อนไหวของนักชาตินิยมอียิปต์ดูเหมือนว่าจะอยู่ในอันตรายเนื่องจากไม่เป็นที่ไว้วางใจของอังกฤษ นักชาตินิยมผู้สืบทอดอำนาจต่อจากแซกูลล์ในฐานะผู้นำทางการเมือง คือ นาฮาส ปاشา (Nahhas Pasha) แต่เป็นคนที่มีประวัติไม่ดี เพราะมีความเกี่ยวข้องลึกซึ้งในเรื่องอื้อฉาวและการคอร์ปชั่น

ดังนั้น ใน ก.ศ. 1930 อียิปต์ดูเหมือนว่าจะมีซับซ้อนแต่ก็ยังไม่สามารถบรรลุถึงเอกราชได้อย่างแท้จริง ใน ก.ศ. 1936 รัฐบาลพร้อมที่จะเจรจาและทำสัญญากับอังกฤษ ซึ่งอียิปต์จะยอมให้อังกฤษทั้งหมดในสิ่งที่อังกฤษได้ขอใน ก.ศ. 1922 คือการควบคุมการทหาร การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันในการควบคุมชูดาน และอังกฤษจะยอมยกฐานะอันมีเกียรติของอำนาจต่างชาติอื่น ๆ ในอียิปต์ ทั้ง 2 ฝ่ายตกลงทำสัญญาร่วมกันใน ก.ศ. 1936 ตามเงื่อนไขดังกล่าว

และใน ค.ศ. 1937 อียิปต์สามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การสันนิบาตชาติดีได้

ในช่วงเวลาเดียวกันนี้อียิปต์ยังไม่มีผู้นำที่แท้จริง มีจุดมุ่งหมายที่สลับซับซ้อนไม่แน่นอน ความพิเศษของท่านที่มีต่ออังกฤษและความไม่กรดดูเหมือนว่าจะเป็นสาเหตุของการเริ่มต้นของกลุ่มคนหนุ่มที่หัวรุนแรงที่สุดและการเริ่มต้นของสมาคมมุสลิม บรادرhood (Muslim Brotherhood) ชาวอียิปต์ แต่พวกเขาก็ไม่สามารถพอบหานทางไปสู่อนาคตที่แน่นอน ถึงแม้ว่าเพียงได้รับสิทธิในการปกครอง แต่ดูเหมือนว่าคนเหล่านี้ไม่ได้พบว่าตนเองเป็นอิสระอย่างแท้จริงเลย

ดังที่ได้กล่าวแล้วเกี่ยวกับบวนการของปีต่าง ๆ ซึ่งเป็นวิวัฒนาการภายหลังสังคมโอลิมครั้งที่ 2 ได้รู้เกี่ยวกับบัญชาของอียิปต์ขณะอยู่ภายใต้การครอบครองของอังกฤษ การที่ชาวอียิปต์ขาดวิญญาณหรือความรู้สึกที่ว่า ตนมีความสามารถควบคุมโชคชะตาของตนเองได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่าอย่างมากสำหรับชาวอียิปต์ ชาวอียิปต์คุ้นเคยการให้คนอื่นเป็นผู้ตัดสินใจให้ นักถูกมองว่าเป็นคนอ่อนแอด้วยประสิทธิภาพ ชาวอียิปต์เกือบจะล้มเหลวในการพัฒนาเกือบทั้งหมดของตนรองรับความต้องการทำงานกับผู้อื่นและความเชื่อใจซึ่งกันและกัน การปกครองของอังกฤษเปรียบเสมือนผู้ร้ายซึ่งได้ดูดซึมความสำเร็จและความสามารถของอนุชนรุ่นต่อๆ มาของอียิปต์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อสังคมโอลิมครั้งที่ 2 เริ่มขึ้นอียิปต์ได้ทำลายความสัมพันธ์ทางการทูตกับเยอรมนี และอิตาลีเมื่ออิตาลีเข้าสู่สังคมในฤดูร้อน ค.ศ. 1940 โดยไม่ได้ประกาศสงคราม อียิปต์ทั้งประเทศได้กล้ายเป็นค่ายสะสมอาวุธสังคมสำหรับกองกำลังที่ 8 ของอังกฤษ ขณะที่ทะเลรายทางภาคตะวันตกของประเทศได้กล้ายเป็นศูนย์ปฏิบัติการที่สำคัญ และในสถานการณ์นักเรียนเช่นนั้น แม้ว่าอียิปต์จะมีอิสรภาพแต่ก็ต้องยอมตามข้อเรียกร้องของกองทัพอังกฤษ อย่างไรก็ตามโอลิมอาหรับส่วนใหญ่ไม่ใช่ฝ่ายเดียวกับฝ่ายอักษะแต่ก็ต้องพ่ายแพ้กำลังของอังกฤษ ใน ค.ศ. 1942 กองทัพอังกฤษบังคับข้าเลี่ยงเจ้าฟารุก (King Farouk) นอกเสียจากว่าพระองค์จะตั้งนายกรัฐมนตรีที่อังกฤษเป็นผู้เลือกให้ และในที่สุดรัฐบาลที่ตั้งใหม่ก็เป็นพระวิหาร ซึ่งเมียนเชยบนานและเป็นฝ่ายเดียวกับอังกฤษด้วย

ในขณะที่การบนปราภูชั้ดว่าอังกฤษเสียกำลังในเกือบทุกด้าน เ酵รมนีสามารถขับไล่เคลื่อนทัพไปทางเหนือของแอฟริกาภายใต้การนำของจอมพลโรเมล (Field Marshal Romel) เหลืออีกเพียง 70 ไมล์ก็จะถึงเมืองอเล็กซานเดรีย แต่ทิศทางของสังคมก็เปลี่ยนไป ภายหลังการรบที่เอลอะลาเมน (El Alamein) และสตาลินกราด (Stalingrad) ฐานะของอังกฤษดูดีขึ้น และดูจะมีอำนาจมากขึ้นในอียิปต์ด้วย จึงเท่ากับเป็นการกระตุ้นอียิปต์และประเทศอาหรับอีกด้วย การหนักถึ่งการรวมตัวกันอย่างน้อยก็ในรูปของสหพันธ์รัฐ ดังนั้นในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1944 อียิปต์จึงเป็นประธานในการประชุมอาหรับยูนิตี้ (Arab Unity Conference) ที่เมืองอเล็กซานเดรีย และในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1945 อียิปต์ได้ประกาศสงครามกับญี่ปุ่น และ

เยอร์นี ซึ่งมีผลทำให้อิปต์ได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติในเวลาต่อมา⁴

ในช่วงเวลาหลังสงคราม อิปต์เรียกร้องที่จะได้รับเอกสารอย่างแท้จริง นักศึกษาและสมาชิกของมุสลิมบราราเซอร์สุดและกลุ่มคนอื่นๆ ต่างครอบครองถนนสายต่างๆ ในเมืองโคโร เป็นเวลาถึง 2-3 เดือน อิปต์สามารถเริ่มต้นเจรจาบัตรูบานาลใหม่ของอังกฤษ คือพระครรภ์ ด้วยประเด็นสำคัญคือการแก้ไขสัญญา ค.ศ. 1936 แต่ยังไร้ค่าตอบแทน พระครรภ์ซึ่งเป็นรูบานาลอยู่ ในขณะนั้น ปฏิเสธที่จะเป็นผู้เจ้าหนี้มีส่วนร่วมในการเจรจาโดยนักชาตินิยมอังกฤษตกลงที่จะถอนตนออกจากอิปต์ในทุกส่วนนอกจากเบตคลองสุเอช ซึ่งเป็นฐานที่สำคัญของอังกฤษในตะวันออกกลาง แต่ตกลงกันไม่ได้ว่าจะถอนอนาคตของชูดาน ซึ่งชาวอิปต์มองคู่ว่าเป็นส่วนหนึ่งของ อิปต์ อย่างน้อยก็ตั้งแต่สัญญาค่อนโน้มนิยม ค.ศ. 1899 จึงทำให้การเจรจาแตกหักลง ดังนั้น อังกฤษจึงนำเรื่องนี้ขึ้นสู่องค์การสหประชาชาติ แต่คณะกรรมการความมั่นคงไม่เห็นใจที่จะจัดการ อะไรมากจากกระดุนให้ทั้ง 2 ฝ่ายเจรจาต่อไป

ไม่นานนักภายในหลังความล้มเหลวที่องค์การสหประชาชาติก็เกิดส่วนรวมปาเลสไตน์ซึ่ง กองทัพอิปต์พ่ายแพ้ ความขึ้นอันเกิดจากความค่าตัวอย่างเช่นนี้มีผลทำให้ประชาชนขาดความ เชื่อถือในรูบานาล

กิจกรรมการเรียนที่ 1

จงวิเคราะห์เชิงปรัชญาที่บันทึกไว้ในอิปต์จะอยู่ภายใต้การปกครองของ อาร์ ปาชา และ ขณะอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ

2. ดินแดนต่างๆ ในความสมุทรอาหรับ

ความสมุทรอาหรับซึ่งเป็นดินแดนกำเนิดศาสนาอิสลามนี้ได้สืบสุດการเป็นเวทีที่สำคัญของ อิสลามในสมัยของการลิบองค์ที่ 4 คือ อาร์ เมื่อเมืองหลวงของจักรวรรดิอาหรับอิสลามย้ายจาก เมดินะในความสมุทรไปสู่เมืองคุฟะ (ปัจจุบันอยู่ในอิรัก) นอกจากความสมุทร แต่ความสมุทรอาหรับ โดยมีเมกกะเป็นเมืองสำคัญที่ยังคงมีความสำคัญโดยเป็นจุดมุ่งหมายของนักแสวงบุญ และ เมืองเมดินะซึ่งเป็นรูบานาลสถาปัตยกรรมแบบกีบังคงมีความสำคัญต่อความรู้สึกทางด้านศาสนาของชาว มุสลิม

เมื่อการค้าเริ่มรุ่งเรือง มีเส้นทางการค้าจากเหนือไปใต้และจากใต้ไปเหนือโดยเดิน ผ่านตะวันตกของความสมุทร มีกองการราวนเดินทางไปมา ดังนั้นเมืองสำคัญ ๆ เช่นเมกกะและ เมดินะ จึงกลายเป็นที่จอดและพักของกองการราวน ศาสนาได้กลายเป็นธุรกิจที่สำคัญของความ

⁴William R.Polk, op.cit., p.136.

สมุทรอาหรับ ทั้งนี้เพราชาวอาหรับผู้มีอิทธิพลโดยเฉพาะในเมืองเมกกะได้ทำให้มีองค์กรลายเป็นเมืองศูนย์กลางทางศาสนาที่ชาวอาหรับทั้งหลายจากทั่วโลกมาสักการะ ปูชนียสถานที่สำคัญคือ หินคำยะบะ ซึ่งตั้งอยู่ในเมืองนี้ และชาวอาหรับผู้มีอิทธิพลก็เป็นผู้ดูแลรักษาผลประโยชน์ที่ได้จากการนี้

ความสมุทรอาหรับไม่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่จะถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ พื้นดินแห้งแล้งไม่เหมาะสมสำหรับการเกษตรกรรม นอกจากในเยเมนและชายฝั่งทางทิศตะวันตก เลี้ยงได้ที่มีฝนเพียงพอ แต่โดยทั่วไปความสมุทรนี้ไม่มีแม่น้ำที่จะมีน้ำไหลตลอดทั้งปีเพื่อสนับสนุนการเพาะปลูก

เนื่องจากลักษณะดังกล่าวของความสมุทรอาหรับจึงไม่มีมีนาสามารถได้ตั้งใจจะครองดินแดนนี้อย่างจริงจัง อย่างไรก็ตามอังกฤษสนใจความสมุทรนี้เพียงให้คานสมุทรอยู่เฉยภัย ในโดยให้อยู่ใต้อิทธิพลของ ชาเรฟ แห่งเมกกะ (Sharif of Macca) ซึ่งเป็นบุคคลที่อังกฤษสนับสนุนอยู่ และเพื่อว่าชาวอาหรับเหล่านี้สามารถทำสัมภาระกับพวกเตอร์กได้ทั้งในดินแดนเช่นนี้ ทางทิศตะวันตกของความสมุทร ในจอร์แดนและในซีเรียได้ นอกจากนั้น อังกฤษยังได้เซ็นสัญญาตกลงสนับสนุนให้อินน์ ชาอุด (Ibn Saud) เป็นสultan แห่งแคว้นเนjd (Nejd) ในความสมุทร และยังมอบเงินให้พระองค์จำนวน 5,000 ปอนด์ต่อเดือนอีกด้วย

2.1 ความสมุทรอาหรับภายใต้อิทธิพลของอังกฤษ

ในเวลาเดียวกันอังกฤษก็กำลังเจรจา กับชาเรฟ ชุนเซน แห่งจอร์แดน เพื่ออุปถัตให้ชาวอาหรับของพระองค์เข้าร่วมในสังครวม จะเห็นได้จากในอุสเซน-แมคมาขอน เคโอเรสป่อนเดนซ์ (Husain-McMahon Correspondence) ซึ่งเป็นจดหมายติดต่อบرهหว่างอุสเซนและแมคมาขอน อังกฤษทำเช่นนี้เพราะต้องการจำกัดการทำงานของพระองค์จากการเข้าแทรกแซงเจ้าอาหรับอื่นๆ ที่มีสัญญา กับอังกฤษ ด้วยเหตุนี้เองอังกฤษจึงปฏิเสธที่จะพิจารณาอนับการเรียกร้องของอุสเซนที่จะเป็นกษัตริย์ของอาหรับ (King of the Arabs) ขณะเดียวกัน กองทัพของอาหรับภายใต้การนำของไօรัสของอุสเซนที่ชื่อไฟซาล (Faisal) ก็ยังได้ ตามสักส และซีเรีย

อย่างไรก็ตาม ในความสมุทรอาหรับ อินน์ ชาอุด แห่งแคว้นเนjd ได้รับชัยชนะเหนืออินเดนเดนเช่น ทั้งหมดใน ค.ศ. 1925 และยังได้ทั้งเมืองตาอิฟ และเมกกะ และยังได้จัดตั้ง (Jiddah) อีกด้วย มีผลทำให้พระเจ้าอาลี แห่งเชจัช ซึ่งเป็นไօรัสของอุสเซนถูกขับไล่ ใน ค.ศ. 1927 อังกฤษทำสัญญาจิตตาก (Treaty of Jiddah) กับอินน์ ชาอุด โดยยอมรับว่าอินน์ ชาอุด เป็นกษัตริย์แห่งเชจัช และในการตอบแทนอินน์ ชาอุด จึงยอมรับว่า ไฟซาล ไօรัสอีกองค์ของอุสเซนเป็นกษัตริย์ของอิรัก อับดุลลาห์เป็นกษัตริย์แห่งترานส์จอร์แดน และอังกฤษมีฐานะพิเศษคือเป็นผู้ให้ความคุ้มครองอาณาจักรต่างๆ ของหัวหน้าเผ่าในอ่าวเปอร์เซีย

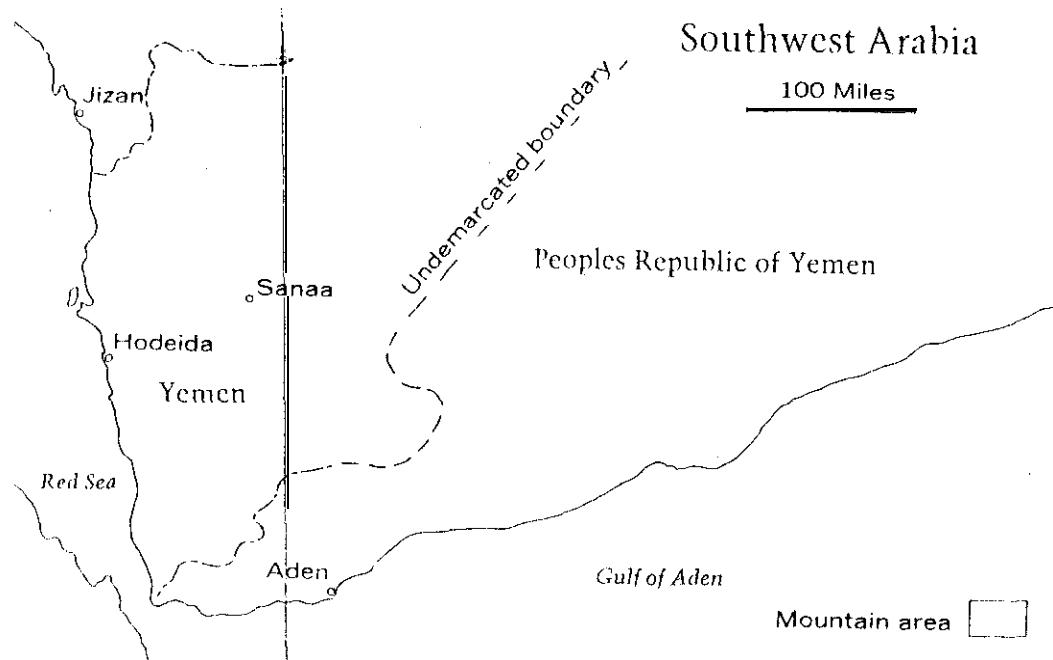
โดยทั่วไปแล้วความสมุทรอาหรับจะอยู่ในสันติระหว่าง ค.ศ. 1927-1961 นอกจาก

ทำสังคมเด็กๆ ระหว่างชาอดิอาระเบียกับเยเมนใน ก.ศ. 1936 เท่านั้น แต่ใน ก.ศ. 1961 ก็เกิดรัฐประหารในเยเมนเป็นครั้งแรกและนำไปสู่สังคมกลางเมือง และในที่สุดก็นำไปสู่ “สังคมกลางเมืองพร้อมกับการแทรกแซงจากภายนอก” นั่นคือ กองทัพอียิปต์ซึ่งผู้นำที่เยเมนและชาวชาอดิอาระเบียกได้ให้ความช่วยเหลือชาวเยเมนผู้จงรักภักดี

อังกฤษและอุดมันเกื่อบจะเป็นชาวต่างชาติผู้เดียวที่เข้าไปเกี่ยวข้องในการสนับสนุนกระหั้นสื้นสังคมโลกครั้งที่ 1 เมื่อผลประโยชน์ในน้ำมันทำให้อเมริกาเข้ามาเกี่ยวข้อง ความสนใจที่สำคัญดั้งเดิมของอังกฤษในการสนับสนุนนี้ก็คือเป็นเส้นทางไปสู่อินเดีย จนกระทั่งเมื่อมีการค้นพบน้ำมันทำให้ความสนใจของอังกฤษเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะบริเวณอ่าวเปอร์เซีย ถือว่า เป็นการเชื่อมเส้นทางยูเฟรติสมเดตอร์เรนีyen (Euphrates-Mediteranean route) และเกี่ยวข้อง กับการคมนาคมที่สะดวกและรวดเร็ว

จะเห็นได้ว่า นับจากสมัยของโนปเลียนเป็นต้นมา อังกฤษมีความวิตกกังวลอย่างมากกลัวว่ามหาอำนาจอื่นๆ จะใช้เส้นทางจากยูเฟรติสมเดตอ่าวเปอร์เซีย เพื่อโขนตีอินเดีย แรกที่เดียวอังกฤษคิดว่ารัสเซียจะเป็นผู้ก่อให้เกิดอันตราย แต่ต่อมาจึงรู้ว่าเยอรมันจะเป็นอันตรายมากกว่า ดังกล่าวแล้วว่าเชคหรือหัวหน้าผ่านผู้ปกครองอาณาจักรต่าง ๆ ของศาสนาอิสลามก็ล้วนอยู่ภายใต้ความคุ้มครองและได้อิทธิพลของอังกฤษ โดยเฉพาะอาณาจักรบริเวณอ่าวเปอร์เซีย ใน ก.ศ. 1869 อาณาจักรทรูเซียล (Trucial shaikhdoms) หลายแห่งของบรรดาหัวหน้าผ่าน ตกลงที่จะไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลต่างชาติใดนอกจากผ่านอังกฤษก่อน ข้อตกลงดังกล่าวรัฐอื่นๆ ก็ทำเข่นเดียวกัน คือ บาห์เรน (Bahrein) ใน ก.ศ. 1880 มัสกัต (Muscat) ใน ก.ศ. 1891 และกาตาร์ (Qatar) ใน ก.ศ. 1916 ส่วนคุwait (Quwait) นับจากกลุ่มคริสต์ศรัทธารามที่ 19 ก็กล้ายเป็นท่าเรือที่สำคัญในอ่าวเปอร์เซีย จึงอาจกล่าวได้ว่าอังกฤษได้ทำสัญญา ที่ทำให้อังกฤษ มีอิทธิพลเหนืออาณาจักรต่าง ๆ ของหัวหน้าผ่านในบริเวณอ่าวเปอร์เซียอย่างเต็มที่

ในวันที่ 3 พฤษภาคม ก.ศ. 1914 เจ้าผู้ครองแห่งคุเวตได้รับการพิจารณายอมรับจาก อังกฤษว่าเป็นอิสระโดยอุปถัมภ์ภายใต้การคุ้มครองของอังกฤษ และในวันที่ 30 เมษายน ก.ศ. 1915 ไอดริสิ เษยید (Idrisi Sayyid) เจ้าผู้ครองแห่งแคว้นอาซีร์ (Asir) ก็ได้รับการยอมรับเช่นเดียวกัน ดินแดนต่าง ๆ ซึ่งถูกร่วมอยู่ในอาณาจักรอาหรับฝ่ายตะวันตกในแคว้นเชจัช ที่ซึ่งชาเรฟ อุสเซน เริ่มการปฏิวัติอาหรับแต่ดินแดนเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับรัฐบาลของอินเดีย และเนื่องจากฐานะที่สำคัญของดินแดนเหล่านี้ดังกล่าวจึงทำให้อังกฤษมีข้อผูกมัดตนเองต่อชาเรฟ เริ่มการปฏิวัติอาหรับในดินแดนดังกล่าว

แผนที่แสดงเมืองสำคัญในภาคสมุทรอาหรับภาคตะวันตกเฉียงใต้⁶

2.2 ภาคสมุทรอาหรับภาคตะวันตกเฉียงใต้

อาณาบริเวณในภาคสมุทรอาหรับทางทิศตะวันตกเฉียงใต้มีความแตกต่างทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมจากส่วนอื่นๆ ของภาคสมุทร เป็นดินแดนปักลุมด้วยภูเขาที่ขยายไปทางทิศตะวันตก ซึ่งได้วันอิทธิพลด้านวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งจากทั้งเอธิโอเปีย อิหร่าน และอินเดีย ซึ่งการเดินทางจากทั้งสามประเทศนี้สามารถนำไปถึงดินแดนภาคนี้ได้โดยทางทะเล ในสมัยโบราณ ภาคสมุทรอาหรับทิศตะวันตกเฉียงใต้นี้สนับสนุนประชาชนที่ไม่ใช้อาหรับหรืออย่างน้อยก็ไม่ได้รับอิทธิพลอาหรับจากภาคเหนือ ประชาชนพากเพียบในเนยิน (Minaeans) และเซเบียน (Saberans) ในดินแดนนี้ได้สร้างอารยธรรมด้านเกษตรกรรมที่ทันสมัยและการค้าซึ่งขึ้นอยู่กับการส่งสินค้าออกจำหน่าย ซึ่งได้ทิ้งร่องรอยที่สำคัญสำหรับนักโบราณคดีแม้จะเลือนหายแต่ก็ยังอยู่ในความทรงจำ ประเทศสำคัญแห่งหนึ่งในดินแดนแถบนี้คือเยเมนซึ่งได้รับอิทธิพลจากยิวมาก่อนการขึ้นมาของอิสลาม และจนกระทั่ง ค.ศ. 1948-1949 ที่เกิดสงครามระหว่างอาหรับ-อิสราเอล เยเมนก็ได้กลายเป็นสถานที่ที่สำคัญของการเจริญเติบโตของชุมชนที่ยังล้าหลัง คริสต์ศาสนาก็ยังอยู่ในเยเมนก่อนที่ศาสนาอิสลามจะแพร่หลายเข้ามา

⁶Ibid. p. 147.

เยเมนแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของตนเองโดยการสนับสนุนลัทธิศาสนาอกรีต แม้แต่ในสมัยของพระมหามัด ในเยเมนก็มีผู้ก่อตั้งศาสนาที่แบ่งขันกับพระมหามัด ด้วยเหตุนี้ ชาวเยเมนจึงรักษาความแตกต่างของตนเองและแม้แต่ความเป็นอิสระจากอิسلامภายใต้จักรวรดิอตโตมัน เป็นเพียงเยเมนมีปราการธรรมชาติคือภูเขาเป็นที่ปักป้องนั้นเอง

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญยิ่งกว่าภูเขารือที่รับสูงสำหรับเยเมนก็คือเมืองเอเดน ซึ่งเป็นท่าเรือที่สำคัญและมีประโยชน์มากกว่า เอเดนเป็นดินแดนแห่งแรกที่ได้รับอิทธิพลตะวันตกตั้งแต่สมัยของโปแลียน เอเดนถูกรบกวนอย่างมาก เพราะนโปแลียนต้องการเอเดนเป็นเส้นทางตรงต่อไปยังอินเดีย ใน ค.ศ. 1799 อังกฤษเองก็ส่งกองทัพเดือก ๆ ไปเพื่อยึดครองเกาะเบริม (Perim) ใกล้ ๆ เอเดนใน ค.ศ. 1802 อังกฤษยึดสัญญาณมิตรภาพและการค้ากับสุดต่านลา海จ (Lahej) แห่งเอเดน มีผลทำให้การข่มขู่ของนโปแลียนที่จะให้อเดนเป็นเส้นทางตรงต่อไปอินเดีย นั้นต้องสลายตัวลง อย่างไรก็ตาม อังกฤษไม่ได้ถูกข่มขู่โดยนโปแลียนเท่านั้น เพราะใน ค.ศ. 1838 เมห์เมท อะลี (Mehmet Ali) แห่งอียิปต์ยกกองทัพเข้ายึดและพนวกเอเดนไว้ได้

อย่างไรก็ตาม เอเดนเป็นเมืองที่มีค่าอย่างมากสำหรับอังกฤษเนื่องจากเป็นจุดที่น้ำมันขนาดใหญ่ที่เรือกลไฟมีความสำคัญสำหรับการค้าและสังคม ดังนั้นอังกฤษจึงไม่ยอม放棄เอเดนไป ใน ค.ศ. 1857 เอเดนจึงกลายเป็นดินแดนในอารักขาของอังกฤษ แต่ก่อน ค.ศ. 1857 เอเดนถูกโจมตีถึง 5 ครั้ง เกาะเบริม ถูกยึดอีกครั้งใน ค.ศ. 1857 เอเดนใน ค.ศ. 1886 เมืองโซโคตรา (Socotra) ใกล้ ๆ เอเดน กลายเป็นดินแดนในอารักษาของอังกฤษ หมู่เกาะ คูเรีย มูเรีย (Kuria Muria) ก็เช่นกันกลายเป็นดินแดนในอารักษาใน ค.ศ. 1854 นอกจากนั้นอังกฤษยังยึดสัญญาให้ความคุ้มครองอาณาจักรของสุลต่าน อาณาจักรของหัวหน้าเผ่าและอาณาจักรของเจ้าแกกในคาบสมุทรในระหว่างครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19

เยเมนนับว่าเป็นรัฐที่ใหญ่อันดับ 2 ของคาบสมุทรอาหรับรองจากซาอุดิอาระเบีย ดินแดนนี้ถูกครอบครองโดยอตโตมันเตอร์กใน ค.ศ. 1517 แต่การข่มขู่ที่นำกล้าวต่ออิหริปต์ได้ของประเทคโนโลยีนักลับมาจากการช่วยโปรตุเกสซึ่งเดินทางมาค้าขายบริเวณนี้ และจากลัทธิจักรวรรดินิยม ในศตวรรษที่ 19 ก็ถูกบุกรุกโดยชาวอิหริปต์ อย่างไรก็ตาม เยเมนกลายเป็นจังหวัดหนึ่งของอตโตมันอย่างสมบูรณ์ ในปีแรก ๆ ของคริสต์ศตวรรษที่ 20 แต่พวกอตโตมันเตอร์กก็มีความพยายามเพียงเล็กน้อยที่จะทำให้ระบบการปกครองของเยเมนทันสมัย หรือแม้แต่การเรียกเก็บภาษี แต่อตโตมันเตอร์กต้องจัดการกับการแย่งแยกที่บ้านและนองเดือดระหว่างดินแดนทางภาคเหนือและภาคใต้ของเยเมน กล่าวคือ กลุ่มนชาพิโอมุสลิม (Shafii Muslims) ซึ่งอยู่บริเวณที่รับตามชาญฝั่ง (เยเมนใต้) และเซดีชีอิ (Zaidi Shii) ซึ่งเป็นประชาชนอยู่บริเวณที่เป็นภูเขา (เยเมนเหนือ) ต่างก็ยึดยันถึงฐานะของตนเองว่าอยู่ในตำแหน่งผู้บังคับบัญชาสูงสุดของประเทศใน ค.ศ. 1903 อิหม่านผู้นำรัฐบาลทำการปฏิวัติและ

ผลก็มีแต่ความแตกแยกกันว่ายังซึ่งได้ครอบครองชาวเยเมนเรื่อยมาจนกระทั่งเกิดสหกรรมโลกครั้งที่ 1

อย่างไรก็ตาม ในสังคมโลกครั้งที่ 1 เยเมนเลือกที่จะเป็นฝ่ายเดียวกันของตระมันตลดสังคม เนื่องจากความจริงกัดข่องเยเมนที่มีต่ออตโตมันเจิงทำให้พวกเตอร์กไม่เพียงแต่รักษาฐานะที่สำคัญของเยเมนไว้เท่านั้น แต่ยังช่วยล่วงล้ำเข้าไปในฐานของอังกฤษในอีกด้วย การทั้งสองฝ่ายตัวของอตโตมันเองใน ก.ศ. 1918

การสถาปัตยองจักรวรรดิอtotโนมันเนื่องจากเป็นฝ่ายปราชัยในสงคราม มีผลทำให้เยเมนหมดสภาพการเป็นจังหวัดหนึ่งของจักรวรรดิ แต่เป็นการได้อเอกสารอย่างเดือนถอย ทั้งนี้ เพราะเยเมนไม่ได้ต่อสู้เพื่อเอกสาร เยเมนถูกสัมผัสหนอยที่สุดโดยลักษณะจักรวรรดินิยม หรือแม้แต่ความทันสมัยต่าง ๆ ที่ประเทศอาหรับอื่น ๆ ได้รับ บางที่เยเมนอาจจะเป็นประเทศที่หัวเก่า ที่สุด ที่อยู่ในโลกนี้ แต่ก็ไม่ได้รับการพิจารณาอยอนรับจากสหราชอาณาจักรและค.ศ. 1946

ขณะเดียวกันເອດເດນ ซึ่งเป็นดินแดนในอาณาเขตของอังกฤษนั้น อังกฤษก็จ่ายเงินเพียงเล็กน้อยในการฟื้นฟูเมืองท่าแห่งนี้หลังสงคราม

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ความสมูทธิอาหารไม่มี เพื่อการขาดยุคอาณาจักรก็คือ การขาดการฝึกฝนในหมู่ประชาชน และการจัดตั้งสถาบันรัฐธรรมนูญแต่ก็มีสิ่งชดเชยคือการไม่ถูกทำให้ตัวด้อยน้อยลง

กิจกรรมการเรียนที่ 2

เหตุใดจึงกล่าวว่าอังกฤษและ同胞ได้มันเกื้อจะเป็นชาวต่างชาติเพียง 2 ชาติ ที่เข้าไปเกี้ยงห้องในความสุขท่องเที่ยวหัวรัตน์สืบสานสังค河流域ที่ 1 ลงอธิบาย

สรุปท้ายบท

เนื่องจากลักษณะภูมิศาสตร์ของอียิปต์และรวมทั้งแม่น้ำไนล์ ทำให้อียิปต์ถูกกรุงรานโดยต่างชาติหลายครั้ง จนกระทั่งอียิปต์ต้องตกลอยู่ภายใต้การปกครองอันยาวนานของอังกฤษซึ่งชาวอียิปต์ได้รับความช่มชื่นอย่างมากในวิถีทางการเมืองของประเทศ แต่อียิปต์ก็ได้รับสิ่งตอบแทนนั่นคือเศรษฐกิจด้านเกษตรกรรมที่ก้าวหน้า ส่วนดินแดนต่างๆ ของศาสนาพุทธอาหรับเนื่องจากยังไม่มีการขุดพบห้ำมันในพื้นที่ของศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธอาหรับจึงรอดพ้นจากการตกเป็นอาณานิคมของมหาอำนาจยุโรป แต่ก็ไม่พ้นจากความพยายามของอังกฤษที่จะเข้าไปมีอิทธิพล

การประเมินผลท้ายบท

1. จงวิจารณ์นโยบายการปกครองของอาลี ปacha ขณะปกครองอียิปต์ภายใต้จักรวรรดิอตโตมัน :
2. จงอธิบายถึงลักษณะการปกครองของอังกฤษและเข้าไปมีอิทธิพลอย่างเต็มที่ในอียิปต์ แม้ว่าอียิปต์จะยังคงเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของจักรวรรดิอตโตมันก็ตาม
3. จงอธิบายถึงความเคลื่อนไหวของขบวนการชาตินิยมของชาวอียิปต์ซึ่งนำโดย ชาด แซกูล ใน การเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษ และประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด
4. เหตุใดมหาอำนาจยุโรปจึงไม่สนใจที่จะเข้าครอบครองศาสนาพุทธอาหรับอย่างจริงจัง และอังกฤษมีวัตถุประสงค์อย่างไรในการเข้าไปมีอิทธิพลในพื้นที่ของศาสนาพุทธ